1937 ий
21
ИЙУЛЬ
№ 48 (332)
Акшэ 6 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла эл пролэтар-влак, ушныза!

Рвезэ Коммунист

ВЛКСМ Маробком дэн горком орган

„СССР Вэрховно Совэтыш сайлымэ Положэньым“ пэнгыдэмдымэ нэргэн

СССР Цэнтральнэ Исполнитэльнэ Комитэт VII созыв IV сэссийын пунчалмыжэ

СССР Цэнтральнэ Исполнитэльнэ Комитэт **пунчалэш:**

„Совэт Социалист Рэспублик Ушэм Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэньым пэнгыдэмдаш.

СССР Цэнтральнэ Исполнитэльнэ Комитэт прэдсэдатэль—М. КАЛИНИН.
СССР Цэнтральнэ Исполнитэльнэ Комитэт сэкрэтарь—А. ГОРКИН.

Моско, Крэмль. 1937 ий 9 ийуль.

СССР ВЭРХОВНО СОВЭТЫШ САЙЛЫМЭ НЭРГЭН ПОЛОЖЭНЬЭ

I глава

Сайлымаш систэмэ

1 статья. СССР Конституцийын 134 статьажэ нэгызэш, СССР Вэрховно Совэтыш дэпутат-шамычым сайлышэ-шамыч всэобшо, тöр да вик сайлымаш права нэгызэш, тайнэ голосованьэ дэнэ сайлат.

2 статья. СССР Конституцийын 135 статьажэ нэгызэш, дэпутат-шамычым сайлымаш всэобшо: могай расэ дэн нацкональность гыч улмыштым, вэра кучымыштым, образоватэльнэ цэнзыштым, ик вэрыштэ илымыштым, социальнэ шотышто могай гыч лэкмыштым, имущэствэнэ положэньыштым да ожнысо пашаштым ончыдэ,—ушдымо да сайлымэ праваштым суд дэнэ лишитлэн судитлымэ-шамыч дэч молышт,—СССР-ын 18 ийым шуктышо чыла гражданышт СССР Вэрховно Совэтыш дэпутат сайлымаштэ лийаш да сайлалташ правам улыт.

3 статья. СССР Конституцийын 136 статьажэ нэгызэш, дэпутат-шамычым сайлымаш тöр: кажнэ гражданинын ик йÿкшö уло; сайлымаштэ чыла граждан ик тöрак лийэш.

4 статья. СССР Конституцийын 137 статьажэ нэгызэш, ÿдрамаш-шамыч пöрйэнг дэнэ тöрак сайлэн да сайлалт кэртшэ праван улыт.

5 статья. СССР Конституцийын 138 статьажэ нэгызэш, Йошкар Армийын радамыштэ улшо граждан-шамыч моло граждан дэнэ тöрак сайлэн да сайлалт кэртшэ праван улыт.

6 статья. СССР Конституцийын 141 статьажэ нэгызэш, сайлымэ годым кандидат-шамыч сайлымэ округ йэда выставльайалтыт.

II глава

Сайлымэ спискэ

7 статья. Олаштэ сайлымэ спискым шэмэр дэпутат ола Совэт, районлан шэлалтшэ олаштэ—район совэт, йал вэрлаштэ—шэмэр дэпутат йал (станицэ, йал, кутыр, кишлак, аул) совэт ышта.

8 статья. Сайлымэ спискыш сайлышэ праван улшо да спискым ыштымэ годым тидэ Совэт тэрриторийыштэ илышэ, сайлымэ кэчэ мартэ 18 ийыш шушо чыла граждан-шамыч пурталтыт.

9 статья. Суд приговор почэш сайлымэ права дэч лишитлымэ йэнг шамыч—приговорышто сайлымэ права дэч лишитлаш ончыктымо срок мучкылан,—тугак закон ончыктымо порьадкэ дэнэ ушдымылан шотлымо йэнг-шамыч сайлымэ спискыш огыт пуртал т.

10 статья. Сайлымэ спискым кажнэ сайлымэ участкэ йэда алфавитнэ порьадкэ дэнэ, сайлышын фамилийжым, лÿмжым, ача лÿмжым, игодшым да илымэ вэржым ончыктэн ышталтэш да тушто шэмэр дэпутат совэтын прэдсэдатэль дэн сэкрэтарьжэ кидым пыштат.

11 статья. Сайлышэ гыч иктыжат ик сайлымэ спискэ дэч утыш пуртал ок кэрт.

12 статья. Воинский часть дэн войсковой сойэдиньэньыштэ улшо сайлымэ спискым командованьэ ышта да тушто командир дэн войэннэ комиссар кидым пыштат. Чыла моло войэннэ служышо-шамычым сайлымэ спискыш нунын илымэ вэрыштэ улшо шэмэр дэпутат Совэт пурта.

13 статья. Сайлымаш дэч 30 кэчэ ончыч шэмэр дэпутат Совэт сайлымэ спискым чылалан ужаш луктын сака йа сайлышэ-шамычлан тидэ спискым Совэт пöртыштö палэн налаш йöным ышта.

14 статья. Сайлымэ спискэ подлинник соотвэтствуйушо шэмэр дэпутат Совэтыштэ да воинский часть дэн войсковой сойэдиньэньыштэ аралалтэш.

15 статья. Сайлымэ спискым увэртарымэ да сайлымэ кэчэ коклаштэ сайлышэ йэнг шкэ илымэ вэржым вашталта гын, соотвэтствуйушо шэмэр дэпутат Совэт тудлан Цэнтральнэ сайлымэ комисс пэнгыдэмдымэ форман „голосоватлаш права улмо нэргэн удостовэрэньым“ пуа да сайлымэ спискыштэ „кайэн“ манын палэмда. Сайлымэ йэнгын эрэак альэ ик жаплан илымэ у вэрыштыжэ тудым сайлымэ спискыш пуртат. Тидлан личность удостовэрэньым, тугак „голосоватлаш праван улмо нэргэн удостовэрэньым“ ончыктыман.

16 статья. Сайлымэ спискыштэ йонгылыш улмо нэргэн (спискыш пуртыдымаш, спискэ гыч лукмаш, фамилийым, лÿмым, ача лÿмым йонгылыш возымаш, сайлымэ права дэч лишитлымэ йэнг-шамычым спискыш йонгылыш пуртымаш нэргэн) йодмаш спискым публиковатлышэ шэмэр дэпутат Совэтыщ пуалтэш.

17 статья. Сайлымэ спискыштэ йонгылыш улмо нэргэн кажнэ йодмашым шэмэр дэпутат Совэтын Исполнитэльнэ Комитэтшэ кум кэчэ жапыштэ ончаш обÿзан.

18 статья. Сайлымэ спискыштэ йонгылыш улмо нэргэн йодмашым ончымэкыжэ, шэмэр дэпутат Совэтын Исполнитэльнэ Комитэтшэ йа сайлымэ спискыш кÿлэш вашталтышым пурташ, йа йодмаш пушылан тудын йодмашыжым мо вэрч шуктыдымо нэргэн возымо справкым пуаш обÿзан. Шэмэр дэпутат Совэтын пунчалжэ дэнэ кэлшыдымэ годым, йодмаш пушо йэнг калык судыш вуйым шийын кэртэш.

19 статья. Калык суд кум кэчэ жапыштэ, йодмаш пушым да Совэт прэдставитэльым ÿжыктэн, спискыштэ йонгылыш улмо нэргэн вуйшиймым виш судэбнэ засэданьыштэ ончаш да шкэ пунчалжым йодмаш пушыланат, совэтланат тунамак увэртараш обÿзан. Калык судын пунчалжэ—окончатэльнэ.

III глава

Ушэм Совэтыш да Национальность Совэтыш сайлышашлан сайлымэ округ-шамыч

20 статья. СССР Конституцийын 34 статьажэ нэгызэш, Ушэм Совэтым СССР граждан-шамыч сайлымэ округ йэда сайлат.

21 статья. Ушэм Совэтыш сайлышашлан сайлымэ округ тыгай принцип дэнэ ышталтэш: округлан—300.000 йэнг. Ушэм Совэтыш сайлымашлан кажнэ сайлымэ округ ик дэпутатым колта.

22 статья. СССР Конституцийын 35 статьажэ нэгызэш, Национальность Совэтым СССР граждан-шамыч сайлымэ округ йэда сайлат. Национальность Совэтыш сайлышашлан сайлымэ округ тыгай привцип дэнэ ышталтэш: кажнэ ушэмысэ рэспублик йэда 25 округ, кажнэ автоном рэспублик йэда 11 округ, кажнэ автоном область йэда 5 округ да кажнэ национальнэ округ йэда 1 сайлымэ округ. Национальность Совэтыш сайлышашлан кажнэ сайлымэ округ ик дэпутатым колта.

23 статья. Ушэм Совэтыш да Национальность Совотыш сайлышашлан сайлымэ округ шамычым СССР Вэрховно Совэт Прэзидиум ышта.

24 статья. Ушэм Совэтыш да Национальность Совэтыш сайлымашлан сайлымэ округ спискым СССР Вэрховно Совэт Прэзидиум сайлымэ кэчым назначатлымэ дэнэ ик жапыштак публиковатла.

IV глава

Сайлымэ участкэ-шамыч

25 статья. Сайлымаш бÿллэтэньым налаш да йÿкым шотлаш сайлымэ округыш пурышо ола дэн район тэрриторий сайлымэ участкылан пайлалтэш. Нуно Ушэм Совэтышкат сайлымашлан иктэ улыт.

26 статья. Сайлымэ участкэ шамычым олаштэ шэмэр дэпутат ола Совэт-шамыч, районлан пайлымэ олаштэ—шэмэр дэпутат район Совэт-шамыч, йал вэрлаштэ—шэмэр дэпутат район Совэт-шамыч ыштат.

27 статья. Сайлымэ участкэ-шамыч сайлымаш дэч 45 кэчэ ончыч—тидлэч вараш коддэ ышталтыт.

28 статья. Кок тÿжэм илышэ дэч кугу огыл йал совэт тэрриторий, правил сэмын, ик сайлымэ участкэ лийэш; 500 гыч 2000 мартэ илышым шотлышо кажнэ станицыштэ, йалыштэ, кишлакыштэ, аулышто посна сайлымэ участкэ организоватлалтэш.

29 статья. Мÿндÿр эрвэл дэн йÿдвэл районлаштэ, утларакшэ тыгыдэ йалла улмо вэрлаштэ сайлымэ участкым 100 илышэ йэнг дэч изи огылымат ышташ лийэш.

30 статья. Олаштэ, промышлэннэ пунктышто, тугак сэлаштэ да йал совэт тэрриторийыштэ 2000 утла илышэ шотлалтэш гын, нуно сайлымэ участкылан тыгай расчот дэнэ пайлалтыт: ик сайлымэ участкыштэ 1500—2500 илышэ йэнг лийман.

31 статья. Воинский часть дэн войсковой сойэдинэньэ-шамыч посна сайлымэ участкэ-шамычым ыштат, тушто шагал гын 50 да эн шукыжо 1.500 сайлышэ лийэш, нуно часть йа войсковой сойэдинэньэ шогымо вэрыштэ улшо сайлымэ округыш пурат.

32 статья. Сайлымэ кэчылаштэ ийын коштшо суднаштэ сайлышэ 50 йэнг дэч шагал огыл уло гын, тудо судна возыктымо вэрыштэ сайлымэ округыш пурышо посна сайлымэ участкэ лийын кэртыт.

33 статья. Больницэ, азаыштымэ пöрт, санаторий, инвалид пöрт пэлэн сайлышэ йэнг 50 дэч шагал огыл уло гын, тушто посна сайлымэ участкэ-шамыч ышталтыт.

(Умбакыжэ 2-шо могырышто)

СССР ВЭРХОВНО СОВЭТЫШ САЙЛЫМЭ НЭРГЭН ПОЛОЖЭНЬЭ

(УМБАКЫЖЭ)

V глава

Сайлымэ комисс-шамыч

34 статья. СССР Вэрховно Совэтыш сайлышашлан Цэнтральнэ сайлымэ комисс общэствэннэ организацэ да шэмэр общэствэ прэдставитэль-шамыч гыч ышталтэш да тудым СССР Вэрховно Совэт Прэзидиум сайлымэ кэчым увэртарымэ дэнэ пырльа пэнгыдэмда.

35 статья. Цэнтральнэ сайлымэ комисс тыгай состав дэнэ ышталтэш: прэдсэдатэль, прэсэдатэльын замэститэльжэ, сэкрэтарь да 12 члэн.

36 статья. Цэнтральнэ сайлымэ комисс:

а) СССР тэрриторий мучко сайлымэ годым „СССР Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэньым" пудыртыдэ шуктымым эскэра;

б) сайлымэ комисс-шамычын йонгылыш ыштымышт нэргэн вуйшиймашым онча да вуйшиймаш почэш окончательнэ пунчалым луктэш;

в) сайлымэ йашлык образэцым, „голосоватлаш права улмо нэргэн удостовэрэньэ" формым, сайлымэ бўллэтэнь да нунылан конвэрт формо дэн тўсым, сайлышэ спискэ формым, йўк шотлаш протокол формым, сайлалтмэ нэргэн удостовэрэньэ формым ышта;

г) СССР Вэрховно Совэтыш сайлымэ дэпутат-шамычым рэгистрироватла;

д) Ушэм Совэт дэн Национальность Совэт мандатнэ комисс-шамычлан сайлымэ нэргэн дэлопроизводствым сдатла.

37 статья. Кажнэ ушэмысэ дэн автоном рэспубликыштэ, автоном область дэн национальнэ округышто Национальность Совэтыш сайлышашлан ушэм дэн автоном рэспубликын, автоном область дэн национальнэ округын сайлымэ комиссышт ышталтыт.

38 статья. Национальност Совэтыш сайлышашлан сайлымэ комисс-шамыч общэствэннэ организацэ да шэмэр общэствэ прэдставитэль-шамыч гыч ышталтыт да нуным ушэмысэ дэн автоном рэспублик Вэрховно Совэт Прэзидиум-шамыч, автоном область дэн национальнэ округ шэмэр дэпутат Совэт-шамыч сайлымаш дэч 50 кэчэ ончыч—тидлэч вараш коддэ пэнгыдэмдат.

39 статья. Национальность Совэтыш сайлышашлан ушэм дэн автоном рэспублик, автоном областв дэн национальнэ округ сайлымэ комисс-шамыч тыгай состав дэнэ ышталтыт: прэдсэдатэль, прэдсэдатэльын замэститэльжэ, сэкрэтарь да 6—10 члэн.

40 статья. Национальность Совэтыш сайлышашлан ушэм дэн автоном рэспублик, автоном область дэн национальнэ округ сайлымэ комисс:

а) рэспублик, автоном область дэн национальнэ округ тэрриторий мучко Национальность Совэтыш сайлымэ годым „СССР Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэньым" пудыртыдэ шуктымым эскэра;

б) Национальнэ Совэтыш сайлымэ годым йонгылыш ыштылмэ нэргэн вуйшиймашым онча.

41 статья. Ушэм Совэтыш сайлышашлан кажнэ округышто Ушэм Совэтыш сайлышашлан Округ сайлымэ комисс ышталтэш.

42 статья. Край йа областьлан пайлалтшэ рэспубликлаштэ Ушэм Совэтыш сайлышашлан Округ сайлымэ комисс-шамыч общэствэннэ организацэ дэн шэмэр общэствэ прэдставитэль-шамыч гыч ышталтыт да нуным край дэн область шэмэр дэпутат совэт-шамыч пэнгыдэмат; область дэн крайлан пайлалтдымэ рэспубликлаштэ нуным рэспублик Вэрховно Совэт прэзидиум-шамыч сайлымэ дэч 55 кэчэ ончыч—тидлэч вараш коддэ пэнгыдэмдат.

43 статья. Ушэм Совэтыш сайлышашлан Округ сайлымэ комисс тыгай состав дэнэ ышталтэш: прэдсэдатэль, прэдсэдатэльын замэститэльжэ, сэкрэтарь да 8 члэн.

44 статья. Ушэм Совэтыш сайлышашлан Округ сайлымэ комисс:

а) соотвэтствуйушо шэмэр дэпутат Совэт исполнитэльнэ комитэт-шамычын сайлымэ участкым жапыштэ организоватлымыштым эскэра;

б) сайлышэ спискым жапыштэ ыштымым да чыла калыклан палыктэн шуктымым эскэра;

в) СССР Конституцийын да „СССР Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэньын" трэбованьыжым шуктэн, Ушэм Совэт дэпутатлан выставитлымэ кандидат-шамычым рэгистрироватла;

г) Участкыласэ сайлымэ комисс шамычым Ушэм Совэтыш сайлышашлан пэнгыдэмдымэ формо сайлымэ бўллэтэнь дэнэ да конвэрт дэнэ снабжатла;

д) йўкым шотла да округышто сайлымын рэзультатшым установитла;

е) Цэнтральнэ сайлымэ комиссыш сайлымашын дэлопроизводствыжым пуа;

ж) сайлалтшэ дэпутатлан сайлалтмэ нэргэн удостовэрэньым пуа.

45 статья. Национальность Совэтыш сайлышашлан кажнэ округышто Национальнэ Совэтыш сайлышашлан Округ сайлымэ комисс ышталтэш.

46 статья. Национальность Совэтыш сайлышашлан Округ сайлымэ комисс-шамыч общэствэннэ организацэ дэн шэмэр общэствэ прэдставитэль-шамыч гыч ышталтыт да нуным ушэм дэн автоном рэспублик Вэрховно Совэт прэзидиум дэн автоном область шэмэр дэпутат совэт-шамыч сайлымаш дэч 50 кэчэ ончыч—тидлэч вараш коддэ пэнгыдэмдат.

47 статья. Национальность Совэтыш сайлышашлан округ сайлымэ комисс тыгай состав дэнэ ышталтэш: прэдсэдатэль, прэдсэдатэльын замэститэльжэ, сэкрэтарь да 8 члэн.

48 статья. Национальность Совэтыш сайлышашлан Округ сайлымэ комисс:

а) СССР Конституцийын да „СССР Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэньын" трэбованьыжым шуктэн, Национальность Совэт дэпутатлан выставитлымэ кандидат-шамычым рэгистрироватла;

б) Участкыласэ сайлымэ комисс-шамычым Национальность Совэтыш сайлышашлан сайлымэ бўллэтэнь дэнэ пэнгыдэмдымэ формо почэш снабжатла;

в) йўкым шотла да округышто сайлымын рэзультатшым установитла;

г) Цэнтральнэ сайлымэ комиссыш, тугак соотвэтствэннэ Национальнэ Совэтыш сайлышашлан рэспублик сайлымэ комиссыш йа Национальнэ Совэтыш сайлышашлан автоном область сайлымэ комиссыш сайлымашын дэлопроизводствыжым пуа;

д) сайлалтшэ дэпутатлан сайлалтмэ нэргэн удостовэрэньым пуа.

49 статья. Участкыласэ сайлымэ комисс-шамыч общэствэннэ организацэ дэн шэмэр общэствэ прэдставитэль-шамыч гыч ышталтыт да нуным олаштэ шэмэр дэпутат ола Совэт, районлан пайлалтшэ олаштэ—шэмэр дэпутат район Совэт, йал вэрлаштэ—шэмэр дэпутат район Совэт-шамыч сайлымаш дэч 40 кэчэ ончыч—тидлэч вараш коддэ пэнгыдэмдат.

50 статья. Участкысэ сайлымэ комисс тыгай состав дэнэ ышталтэш: прэдсэдатэль, прэдсэдатэльын замэститэльжэ, сэкрэтарь да 4—8 члэн.

51 статья. Участкысэ сайлымэ комисс:

а) сайлымэ участкыштэ сайлымэ бўллэтэнь-шамычым пога;

б) Ушэм Совэтыш да Национальность Совэтыш дэпутатлан кажнэ кандидат вэрч пумо йўкым шотла;

в) соотвэтствэннэ Ушэм Совэтыш сайлышашлан Округ сайлымэ комиссыш да Национальность Совэтыш сайлышашлан Округ сайлымэ комиссыш сайлымашын дэлопроизводствыжым пуа.

52 статья. Засэданьыштэ комисс обшо составын пэлыжэ утла уло гын, Цэнтральнэ сайлымэ комиссын, Национальность Совэтыш сайлышашлан рэспублик сайлымэ комиссын, Национальность Совэтыш сайлышашлан автоном область дэн национальнэ округ сайлымэ комисс-шамычын, Ушэм Совэтыш сайлышашлан Округ сайлымэ комиссын да Национальность Совэтыш сайлышашлан Округ сайлымэ комиссын, тугак участкыласэ сайлымэ комисс-шамычынзасэданьышт чынлан шотлалтэш.

53 статья. Сайлымэ комиссылаштэ чыла пашат тыглай шукырак йўк дэнэ рэшатлалтэш; йўк шот тӧр улмо годым — прэдсэдатэльын голосшо пэрэвэсым ышта.

54 статья. СССР Вэрховно Совэтыш сайлымашлан ыштымэ роскотым государствэ шкэ ўмбакшэ налэш.

55 статья. Цэнтральнэ сайлымэ комиссын, Национальность Совэтыш сайлышашлан рэспублик сайлымэ комисс-шамычын, Национальность Совэтыш сайлышашлан автоном область дэн национальнэ округ сайлымэ комисс-шамычын, Ушэм Совэтыш сайлышашлан Округ сайлымэ комиссын, Национальность Совэтыш сайлышашлан Округ сайлымэ комиссын да участкыласэ сайлымэ комисс-шамычын шкэ пэчатьышт уло. Пэчать образэцым Цэнтральнэ сайлымэ комисс ышта.

VI глава

ССР Ушэм Вэрховно Совэт дэпутатыш кандидат-шамычым выставитлымэ порьадкэ

56 статья. ССР Ушэм Вэрховно Совэтыш кандидат-шамычым выставитлаш права, ССР Ушэм Конституцийын 141 статьажэ нэгызэш, общэствэннэ организацэ дэн шэмэр общэствэ-шамычлан — коммунист партий организацылан, профэссиональнэ сойузлан, коопэративлан, рвэзэ-шамыч организацылан, культурво общэствылан да закон дэнэ ыштымэ порьадкэ почэш рэгистрироватлымэ моло организацэ-шамычлан пуалтэш.

57 статья. Кандидат-шамычым выставитлымэ правам общэствэннэ организацын, шэмэр общэствын цэнтральнэ органышштат, тугак нунын рэспубликан, край, область дэн район органыштат, нунын дэнэ тӧрак прэдприйатьылаштэ пашазэ дэн служышо чумыр погынымашат, воинский частьлаштэ—йошкарармэйэц-шамычат, тугак колхозлаштэ крэсаньык да совхозлаштэ совхоз пашазэ дэн служышо чумыр погынымашат шуктат.

58 статья. Дэпутатыш кандидат-шамыч Ушэм Совэтыш да Национальность Совэтыш сайлышашлан Округ сайлымэ комиссын, тугак нуным дэпутатыш кандидатлан выставитлымэ округысо Участковый сайлымэ комиссын члэнжэ лийын огыт кэрт.

59 статья. СССР Ушэм Вэрховно Совэт дэпутатыш кандидатым выдвигатлышэ чыла общэствэннэ организацэ альэ шэмэр общэствэ, сайлаш тўналмэш 30 кэчэ дэч вараш коддэ, дэпутатыш кандидат-шамычым соотвэтствэннэ Ушэм Совэтыш сайлышашлан Округ сайлымэ комиссэш, йа Национальность Совэтыш сайлышашлан Округ сайлымэ комиссэш рэгистрироватлыкташ обӓзан улыт.

60 статья. Ушэм Совэтыш да Национальность Совэтыш сайлышашлан Округ сайлымэ комисс-шамыч ССР Ушэм Вэрховно Совэт дэпутатыш общэствэннэ организацын да шэмэр общэствын выставитлымэ чыла кандидатыштым, ССР Ушэм Конституцийын да „СССР Ушэм Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэньын" трэбоватлымыштым шуктэн, рэгистрироватлаш обӓзан улыт.

61 статья. ССР Ушэм Вэрховно Совэт дэпутатыш кандидатым выдвигатлышэ общэствэннэ организацэ альэ шэмэр-общэствэ-шамыч Округ сайлымэ комиссыш тыгай докумэнтым пуаш обӓзан улыт:

а) дэпутатыш кандидатым выдвигатлышэ погынымашын альэ засэданьын протоколжо. Тушак прэзидиум члэн-шамыч шкэ ийготыштым, илымэ вэрыштым, кандидат выставитлышэ организацын лўмжым ончыктэн кидым пыштат. Тугак тушто дэпутатыш кандидатым выдвигатлышэ погынымашын альэ засэданьын лиймэ вэржэ, жапшэ да тушто мыньар йэн лиймэ ончыкталтэш, тидлэч посна дэпутатыш кандидатын фамильыжэ, лўмжӧ да ачан лўмжӧ, тудын ийготшо, илымэ вэржэ, партийностьшо, могай пашам ыштымыжэ ончыкталтэш;

б) ты сайлымэ округышто выставитлышэ организацэ дэч баллотироватлаш кэлшымыжэ нэргэн дэпутатыш кандидатын зайавлэньыжэ.

62 статья. ССР Ушэм Вэрховно Совэт дэпутатыш кандидат-шамыч ик округышто вэлэ голосоватлалт кэртыт.

63 статья. Ушэм Совэтыш сайлышашлан Округ сайлымэ комиссын дэпутатыш кандидатым рэгистрироватлаш отказымыжэ ўмбач кок кэчэ срокышто Цэнтральнэ сайлымэ комиссыш вуйым шийаш лийэш. Тудын пунчалжэ окончательнэ лийэш.

(Умбакыжэ 3-шо могырышто).

СССР ВЭРХОВНО СОВЭТЫШ САЙЛЫМЭ НЭРГЭН ПОЛОЖЭНЬЭ

(УМБАКЫЖЭ)

64 статья. Национальность Совəтыш сайлышашлан округ сайлымə комиссын кандидатым рəгистрироватлаш отказатлымыжə ӱмбач кок кəчə срокышто ушəм, автоном рəспублик, автоном область сайлымə комиссыш, а нуның пунчалжə ӱмбач Цəнтральнə сайлымə комиссыш вуйым шийаш лийəш. Тудын пунчалжə окончатəльнə лийəш.

65 статья. ССР Ушəм Вəрховно Совəт дəпутатыш кажнə рəгистрироватлымə кандидатын фамильыжым, лӱмжым, ачан лӱмжым, ийготшым, могай паша ыштымыжым, партийностьшым да кандидатыш выдвигатлышə общəствəннə организацын лӱмжым соотвəтствуйышо Ушəм Совəтыш сайлышашлан Округ сайлымə комисс да Национальность Совəтыш сайлышашлан Округ сайлымə комисс сайлымаш дəч 25 кəчə ончыч,—тидлəч вараш коддə публиковатлат.

66 статья. ССР Ушəм Вəрховно Совəт дəпутатыш рəгистрироватлымə чыла кандидатым сайлымə бӱллəтəньыш обäзатəльнə пуртыман.

67 статья. Ушəм Совəтыш сайлышашлан Округ сайлымə комисс да Национальность Совəтыш сайлышашалан Округ сайлымə комисс ССР Ушəм Вəрховно Совəтыш сайлымə дəч 15 кəчə ончыч — тидлəч вараш коддə сайлымə бӱллəтəньым пəчəтлаш да чыла Участкыласə сайлымə комисслан колтылаш обäзан улыт.

68 статья. Сайлымə бӱллəтəнь соотвəтствуйышо сайлымə округышто илышə калыкын йылмыжə дəнə пəчəтлалтəш.

69 статья. Сайлымə бӱллəтəнь Цəнтральнə сайлымə комиссын ыштымə формыж дəнə да чыла сайлышылан ситышын пəчəтлалтəш.

70 статья. Округ сайлымə комиссəш рəгистрироватлымə кандидатым выставитлышə кажнə организацылан, тугак СССР-ын кажнə гражданинжылан, СССР Конституцийын 125 статьажə нəгызəш, тидə кандидат вəрч погынымашлаштə, пəчатьыштə да моло сəмынат нимогай чарак дəч посна агитироватлаш права пуалтəш.

VII глава

Голосованьэ порьадкэ

71 статья. ССР Ушəм Вəрховно Совəтыш сайлымаш чумыр ССР Ушəмлан ончыктымо ик кəчыштə əрталтəш.

72 статья. СССР Вəрховно Совəтыш сайлышаш кəчым СССР Вəрховно Совəт Прəзидиум, СССР Конституцийын 54 статьажə почəш, сайлышаш срок дəч ончыч—кок тылзə дəч вараш коддə ончыктəн пуа. Сайлымаш паша ыштыдымə кəчыштə əртаралтəш.

73 статья. Сайлымə дəч ончыч пытартыш 20 кəчыштə Участкə сайлымə комисс сайлышə шамычлан сайлымə кəчə дəн сайлымə вəр нəргəн кажнə кəчын публиковатла альə иктаж вəс йӧн дəнə увəртара.

74 статья. Сайлышə-шамыч шкə йӱкыштым сайлымə кəчын əрдəнə 6 час гыч йӱдым 12 час мартə пуат.

75 статья. Сайлымə кəчын əрдəнə 6 часыштə Участкə сайлымə комисс прəдсəдатəль, комисс члəн-шамыч улмо годым, сайлымə йашлык-шамычым да пəҥгыдəмдымə формо дəнə ыштымə сайлышə спискə улмым тəрга, тидлəч вара йашлык-шамычым пəтыра да комиссын пəчатьшə дəнə пəчəтла, сайлышə-шамычым йӱк пуаш пижаш ӱжəш.

76 статья. Кажнə сайлышə шкəак голосоватла, тидлан тудо голосованьə əртарымə пӧртыш толəш, тидə годымак сайлышə-шамыч конвəртəш пəчəтлымə сайлымə бӱллəтəньым сайлымə йашлыкыш колтəн йӱкыштым пуат.

77 статья. Сайлымашым əртарымə пӧртыштӧ бӱллəтəнь заполньатлаш посна пӧлəм ойралтəш. тушто голосоватлымə годым голосоватлышə дəч посна иктат, тидə шотыштак Участкə сайлымə комисс члəн-шамычат лийын огыт кəрт, бӱллəтəнь заполньатлаш пӧлəмыш ик канаштə ик мыньар сайлышым пуртымо годым тидə пӧлəм ик канаштə мыньар сайлышым пуртымо шот дəнə пырдыж альə ширмə дəнə оборудоватлалтəш.

78 статья. Сайлымашым əртарымə пӧртыш толшо сайлышə-шамыч Участкə сайлымə комисс сəкрəтарьлан йа паспортым, йа колхоз книжкам, йа профсойуз билəтым, йа моло личность удостовəрəньым ончыктат, сайлышə спискə почəш тəргымəк да сайлышə спискыштə паләмдымəк сайлымə бӱллəтəньым да ончыктымо форман конвəртым налыт.

79 статья. Сайлымашым əртарымə пӧртыш, „СССР Вəрховно Совəтыш сайлымə нəргəн тидə Положəньын" 15 статьажə почəш, „Голосованьə правалан удостовəрəньə" дəнə толшо йəҥ-шамычлан Участкə сайлымə комисс посна спискым воза. Тидə спискə сайлышə спискə пəлəн пыжыкталтəш.

80 статья. Сайлымə бӱллəтəньым заполнитлаш ойрымо пӧлəмыштə сайлышə йəҥ кажнə сайлымə бӱллəтəньəш шкəнжын голосоватлымə кандидатшын фамильыжым кода, молыжым удралəш; бӱллəтəнь-шамычым конвəртыш клəитлəн пытырымəк, сайлышə йəҥ Участкə сайлымə комисс улмо пӧлəмыш кусна да сайлымə бӱллəтəньан конвəртым сайлымə йашлыкыш колта.

81 статья. Грамотдымо альə капкылыштышт иктаж могай ситыдымаш улмо дəнə сайлымə бӱллəтəньым заполньатлəн кəртдымə сайлышə-шамыч сайлымə бӱллəтəнь заполньатлымə пӧлəмыш сайлымə бӱллəтəнь заполнитлаш кəч могай сайлышымат ӱжыктəн кəртыт.

82 статья. Йӱк пумо годым сайлымə пӧртыштӧ сайлымə агитацым ышташ ок лий.

83 статья. Сайлымым əртарымə пӧртыштӧ порäдкə вəрч комисс прəдсəдатəль мутым куча да тудын распорьажəньыжə тушто улшо чыла йəҥлан обäзатəльнə.

84 статья. Сайлымə кəчын йӱдым 12 часыштə Участкə сайлымə комисс прəдсəдатəль йӱк пумым пытарымылан увəртара да комисс сайлымə йашлык-шамычым почəдаш тӱҥалəш.

VIII глава

Сайлымэ рэзультатым палэн налмаш

85 статья. Участкə сайлымə комиссын йӱкым шотлымо пӧртыштыжӧ йӱк шотлымо годым тидлан общəствəннə организацə дəн шəмəр общəствə-шамычын лӱмын колтымо уполномочəнныйышт, тугак пəчать прəдставитəль шамыч гына лийын кəртыт.

86 статья Участкə сайлымə комисс, йашлык-шамычым почмəк, йашлыкыш опт ымо конвəрт шотым голосованьыштə участвоватлышə йəҥ шот дəнə таҥгастарəн онча да рəзультатым протоколыш воза.

87 статья. Участкə сайлымə комисс прəдсəдатəль конвəртым почəда да Участкə сайлымə комиссын чыла члəнжə ончылно кажнə бӱллəтəньыштə голосованьын рəзультатшым каласəн пуа.

88 статья. Голосованьын рəзультатшə Ушəм Совəтыш да Национальность Совəтыш сайлымə дəнə посна возалтəш.

89 статья. Дəпутатыш кажнə кандидатлан счотный лист 2 əкзəмпльар ышталтəш. Тидым комисс сəкрəтарь да тидлан Участкə сайлымə комисс члəн-шамычын уполномочəнныйышт возат.

90 статья. Тыгай бӱллəтəнь-шамыч чынлан огыт шотлалт:

а) ончыктыдымо образəцан да тӱсан;

б) конвəрт дəч посна альə ончыктыдымо образəцан конвəртыштə пумо;

в) сайлышаш дəпутат шот дəч шуко кандидатан.

91 статья. Сайлымə бӱллəтəньын чынлыкшылан брмаш лəкмəк йодышым Участкə сайлымə комисс голосоватлəн разрəшитла; тыдыжə протоколəш палəмдалтəш.

92 статья. Пəҥгыдəмдымə форман голосоватлымə протоколым Участкə сайлымə комисс кум əкзəмпльарəш воза. Тушак Участкə сайлымə комиссын чыла члəнжə, тыжəч прəдсəдатəль дəн сəкрəтарь обäзатəльнə, кидым пыштат.

93 статья. Участкə сайлымə комиссын голосоватлымə протоколыштыжо тəвə мо ончыкталтман:

а) йӱк пуаш тӱҥалмə да пуэн пытарымə жап;

б) сайлышə спискə почəш йӱк пушо сайлышə шот;

в) „Голосоватлаш правалан удостовəрəньə" почəш йӱк пушо сайлышə шот;

г) пумо конвəрт шот;

д) Участкə сайлымə комиссыш пумо зайавлəньын да вуйшиймашын кӱчыкын мо нəргəн ойлымышт да участкə сайлымə комиссын лукмо пунчалжə;

е) кажнə кандидатлан пумо йӱк шотлəн налмын рəзультатшə.

94 статья. Йӱкым йӧршəш шотлəн пытармəк да протоколым возымəк, комисс прəдсəдатəль комиссын чыла члəнжылан голосоватлымын рəзультатшым каласəн пуа.

95 статья. Участкə сайлымə комиссын возымо голосоватлымə протоколжын ик əкзəмпльаржə, Ушəм Совəт дəпутатыш кандидатлан возымо счотно листын кок əкзəмпльаржыгə, 24 час срокышто Ушəм Совəтыш сайлышашлан Округ сайлымə комисыш нарочный дəнə колталтəш, Участкə сайлымə комиссын возымо голосоватлымə протоколын кокымшо əкзəмпльаржə Национальность Совəт дəпутатыш кандидатлан возымо счотно листын кок əкзəмпльаржыгə 24 час срокышто Национальность Совəтыш сайлышашлан Округ сайлымə комиссыш нарочный дəнə колталтəш.

96 статья. Ушəм Совəт дəнə посна да Национальность Совəт дəнə посна чыла сайлымə бӱллəтəньым (чынлан шотлымыжым посна, чынлан шотлыдымыжым посна) Участкə сайлымə комисс пəчать дəнə пəчəтла да нуным голосоватлымə протоколын кумышо əкзəмпльаржə дəнə, пəчать дəнə пырльа Участкə сайлымə комисс прəдсəдатəль: олаштə—ола шəмəр дəпутат Совəтлан, а районлан шəлəдыман олалаштə—шəмəр дəпутат район Совəтлан; йал вəрлаштə—шəмəр дəпутат район Совəтлан аралаш пуа.

97 статья. Сайлымə бӱллəтəнь-шамычым ты округ дəч дəпутат мандатым ССР Ушəм Вəрховно Совəтын пəҥгыдəмдымəшкыжə аралымə обäзанность шəмəр дəпутат Совəт-шамыч ӱмбак пышталтəш.

98 статья. Округ сайлымə комисс Участкə сайлымə комисс-шамычын пумо протоколышт нəгызəш йӱкым шотла.

99 статья. Округ сайлымə комиссын йӱкым шотлымо пӧртыштӧ йӱк шотлымо годым тидлан общəствəннə организацə дəн шəмəр общəствə-шамычын лӱмын колтымо прəдставитəльышт, тугак пəчать прəдставитəль-шамыч лийаш праван улыт.

100 статья. Кажнə кандидатлан Округ сайлымə комисс кок əкзəмпльар счотный листым воза. Тыштə дəпутатыш кажнə кандидат налмə йӱк шот палəмдалтəш.

101 статья. Округ сайлымə комисс голосоватлымə протоколым кок əкзəмпльарəш воза. Тушак Округ сайлымə комиссын чыла члəнжə, тыжəч прəдсəдатəль дəн сəкрəтарь обäзатəльнə, кидым пыштат.

102 статья. Округ сайлымə комиссын протоколыштыжо тəвə мо ончыкталтман:

а) округышто чылажə мыньар сайлышə улмо шот;

б) голосоватлымаштə участвоватлышə сайлышə шот;

в) дəпутатыш кажнə кандидатлан пумо йӱк шот;

г) Округ сайлымə комиссыш пумо зайавлəньə дəн вуйшиймаш-шамычын кӱчыкын мо нəргəн ойлымышт да Округ сайлымə комиссын лукмо пунчалжə.

103 статья. Йӱкым шотлəн пытарымəк 24 час дəч вараш коддə Ушəм Совəтыш сайлышашлан Округ сайлымə комисс прəдсəдатəль, тугак Национальность Совəтыш сайлышашлан Округ сайлымə комисс прəдсəдатəль протоколын пəрвой əкзəмпльаржым, счотно лист-шамыч дəнə пырльа пəчəтлəн, Цəнтральнə сайлымə комиссыш, протоколын кокымшо əкзəмпльаржым—Национальность Совəтыш сайлышашлан ушəм рəспублик, автоном рəспублик, автоном область сайлымə комиссыш нарочный дəнə колтат.

104 статья. СССР Вəрховно Совəт дəпутатыш кандидат шукырак йӱкым, вəс самынжə Округ мучко пумо, чынлан шотлымо чыла йӱк гыч пəлыжə утла налəш гын, сайлалтмылан шотлалтəш.

105 статья. Протоколəш кидым пыштымəк, Ушəм Совəтыш сайлышашлан Округ сайлымə комисс прəдсəдатəль сайлымаш рəзультатым увəртара да Ушəм Совəт дəпутатыш сайлымə кандидатлан сайлалтмə нəргəн удостовəрəньым пуа.

106 статья. Протоколəш кидым пыштымəк, Национальность Совəтыш сайлышашлан Округ сайлымə комисс прəдсəдатəль сайлымаш рəзультатым увəртара да Национальность Совəт дəпутатыш сайлымə кандидатлан сайлалтмə нəргəн удостовəрəньым пуа.

(Мучаш 4 шэ могырышто).

96

СССР Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн положэньэ

(МУЧАШ)

107 статья. Кандидат-шамыч кокла гыч шукырак йӱкым иктат налын огыл гын, соответствуйышо Округ сайлымэ комисс тидэ нэргэн протоколэш посна палэмда да Национальность Совэтыш сайлышашлан Цэнтральнэ сайлымэ комиссыш, адак рэспублик, автоном, область альэ национальнэ округ сайлымэ комиссыш увэртара. Тидэ жапыштак эн шуко йӱк налшэ кок кандидатлан угыч баллотировкым увэртара, тугак сайлымаш пэрвой тур эртымэк кок арнья дэч шуко вараш коддэ угыч баллотировко эртарымэ кэчым ончыкта.

108 статья. Округ мучко пумо йӱк шот тидэ округышто голосоватлаш праван сайлышэ-шамычын пэлыжэ дэч шагал лийэш гын, Ушэм Совэтыш сайлышашлан альэ Национальность Совэтыш сайлышашлан Округ сайлымэ комисс тидэ нэргэн протоколэш палэмда да тунамак Цэнтральнэ сайлымэ комиссыш, Совэт Национальностьыш сайлышашлан рэспублик, автоном область сайлымэ комиссыш увэртара. Тидын дэнэ пырльэ тыгай годым Цэнтральнэ Сайлымэ Комисс у сайлымашым пэрвой сайлымаш дэч вара кок арньэ срокышто назначатла.

109 статья. Дэпутатыш кандидат-шамычым вэс пачаш баллотироватлымаш, тугак чынлан шотлыдымо олмэш у сайлымашат, пэрвой сайлымашлан возымо сайлышэ спискэ почэш, „СССР Ушэм Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн тидэ Положэньэ“ дэнэ тичмашын кэлшышын эртаралтэш.

110 статья. ССР Ушэм Вэрховно Совэт состав гыч дэпутат кайа гын, ССР Ушэм Вэрховно Совэт Прэзидиум 2 арньэ срокышто, но ССР Ушэм Вэрховно Совэт состав гыч дэпутатын каймэкыжэ 2 тылзаш срок дэч вараш коддэ, ты сайлымэ округышто у дэпутат сайлымэ срокым ончыктэн пуа.

111 статья. ССР Ушэм гражданинлан ССР Ушэм Вэрховно Совэтыш сайлашда сайлалташ праважым шуктымаштыжэ иктаж кӧ бымлэн, ондалкалэн, лӱдыктылын альэ подкупатлэн чараклылаш тӱналэш гын, тудо 2 ий мартэ сроклан эрык дэч посна кодымо дэнэ караталтэш.

112 статья. Совэтын должностьан йэнжэ альэ сайлымэ комиссын члэнжэ, сайлымэ докумэнтым пужгалэн ышта альэ йӱк-шамычым лӱмынак йоҥгылыш шотла гын,—тудо 3 ий мартэ срoклан эрык дэч посна кодымо дэнэ караталтэш.

СССР Цэнтральнэ Исполнитэльнэ Комитэт прэдсэдатэль М. КАЛИНИН.

СССР Цэнтральнэ Исполнитэльнэ Комитэт сэкрэтарь А. ГОРКИН.

Моско, Крэмль, 1937 ий 9 ийуль.

Отчот дэн сайлымашын итогшо нэргэн

Тэний комсомол орган-влакым сайлымаш—комсомолэц-влакым да комсомол вуйлатышэ пашайэҥ-влакым воспитатлышэ большэвик школ лийын шога. Сандэнэ мэ тидэ пашалан ондакак йамдылалташ тӱҥгална. ВЛКСМ Цэнтральнэ Комитэт плэнумын пунчалжым кажнэ комсомолэцлан кэлгын умылтарымаш—мэмнан йамдылалтмэ пашаштына тӱҥ вэрым налын шогыш.

ВЛКСМ ЦК плэнумын пунчалжым лончылаш район комсомол актив кокла гыч вэрлашкэ 56 комсомолэцым колтымо. Нуным эн пэрвойак сайын инструктироватлымэ.

Отчот дэн сайлымэ кампаньым эртарымаштэ мланна ВКП(б) райком кугун полшыш. ВКП(б) райком докладчиклан 25 коммунистым ойрэн. Партком сэкрэтарь, парторг-влак комсомолэц-влаклан ВЛКСМ ЦК-ан пунчалжым, сайлымэ нэргэн инструкцийым умылтарэныт.

Ийунь тылзыштэ, комсомол орган-влакым сайлымэ вашэн район комсомол актив погынымашым эртарымэ. Тыштэ III-шо плэнумын пунчалжым лончылымо. Погынымаштэ комсомолэц-влак воспитатэльнэ пашаштэ улшо ситыдымаш-влакым чот критиковатлышт.

Отчот дэн сайлымэ кампаньылан йамдылалтмэ да тудым эртарымэ нэргэн комитэт сэкрэтарь дэн комсорг-влакым инструктироватлымэ.

Отчот дэн сайлымэ кампаньэ комсомол организацым кушташ йатыр полшыш. Тэвэ тэний пэрвой кварталыштэ чылажэ 57 йэҥым вэлэ угыч комсомолыш пуртымо ыльэ, а май дэн ийунь тылзыштэ 71 йэҥ угыч пурталтын. Кокымшо кварталыштэ мэмнан организацийна 80 йэҥлан кушкын. Ныл колхоз пэлэн комсомол организацым почмо. „Красный Октябрь“ дэн „Передовик“ колхозла пэлэн шаланышэ организацым восстановитлымэ.

Сайлымаш 25 ийуньышто тӱҥалалтэ.

Райкомолын планжэ почэш 1 август мартэ пытаршаш ульна. Сайлымашым чылажэ 51 организацэ эртарышаш. 10 ийуль мартэ 42 организацэ-влак сайлымашым эртарэныт. Школласэ организацыштэ сайлымэ погынымаш критикэ дэн самокритикэ чот вийангэ, активность кӱшкӧ улмо дэнэ эртэн. Погынымаштэ рӓдовой комсомолэц-шамыч, комсомолыш шукэртэ огыл толшо-шамыч выступатлэныт. Комсомолэц-влак шкэ вуйлатышыштым да райкомолым политик шотышто ончык шоныдымылан, ротозэй улмыштлан, комсомолышто погыдымо молодьож дэч комсомол массын ойрлэн шогымыжлан, пропагандист паша лушкыдо улмылан критиковатлэныт.

Комсомол орган-влакым сайлымаш мланна у актив вийан кушмым ончыктыш. Тидэ кушшо актив кокла гыч шукыжт шолып йӱклымо дэнэ вуйлатымаш органыш сайлалтыныт.

Шолып йӱклымо спискылан кандидат-влакым лончылымо годым самокритикэ дэн критикэ утларак вийан ыльэ. Тидыжэ мланна, вуйлатышэ-влаклан пэш кӱлэшан.

Тыгак комсомолэц-влак вуйлатышэ-влаклан оцэнкым пумышт годымат ӧрын шогэн огытыл. Паша кузэ ышталтын, оцэнкыжат тугайак пуалтын. Шуко организацэ-влак пэш конкрэтнэ пунчал-влакым луктыныт. Пунчалыштэ могай пашам кунам шуктышашымат ончыктэныт.

Отчот дэн сайлымэ пашатэ ВЛКСМ Цэнтральнэ Комитэтын инструкцийжым пудыртылмашат лийын. Тэвэ Краснойар пэлэ кыдалаш школ пэлэнсэ организацыштэ йӱклымашым комодэш эртарэныт, комод тӱкылалтын огыл. Сандэнэ тыгай сайлымашым отмэнитлаш логалын. Тыгак моло кадыртымашат лийын. Погынымашым кӱрлмаш, погынымашкэ вараш кодын толмашат лийэдэн. Титаквлакым тӧрлатэн толалтын да тидэ титак гыч молоорганизацэ-влакланат урокым ышталтын.

Звэнигэ райкомол сэкрэтарь—Боржов.

„АНТ—25“ самольотым ӧрын ончат

„Амэрикан ассоциацэ аэронавтик“ прэдставитэль-шамыч „АНТ—25“ самольотым ончэныт да машинан конструкцыжлан ӧрмыштым каласэныт. Нигушак шичдэ пэрвой трансатлантик пэрэльотыш мийшэ Линбэргын самольотшым конструкцыжшо Райан тыгэ ойлэн: совэт самольот компактность дэн куатлыкым пэш чот кэлыштарэн ышталтын. Самольотышто пайдадымэ ик дьуйм йара вэрат укэ. „Амэрикан ассоциацэ аэронавтикын“ вэс прэдставитэльжэ майор Мутон самольот конструкцин да утларакшым моторын чаплэ качэствэн улмыжо нэргэн ойлэн.

„Мотор лэвэдышым почмо годым ик чӱчалтыш ӱйымат ужын огынал, мэ тидлан пэшак чот ӧрна,—манэш Мутон. Мотор кызыт эрыктэн шындымэ гай йандар ыльэ“. (ТАСС).

Совэт льотчик Громов, Йумашэв да Данилин Лос-Анжэлосышто улыт

16 ийульышто Громов, Йумашэв-да Данилин йолташ-шамыч Лос-Анжэлосыш толын шуныт. Совэт льотчик-шамычым 3000 йэҥ пэш чот куанэн вашлийын. Ола мэр льотчик-шамычым кэчывал дэч вара официальнэ саламлаш тӱҥгалэш. Кастэнэ „АНТ—25“ экипаж лӱмэш Кэчывэл Калифорний авиацион компаний обэдым ышта. (ТАСС).

„СССР кубокым“ Моско „Динамо“ командэ сэнгэн налын

16 ийульышто „СССР кубоклан“ футбол дэнэ финальнэ модмаш лийэ. Моско дэн Тбилиси „Динамо“ командэ-шамыч модыныт. Нуно кок тылзэ годым ныл матчым сэнэныт. „СССР кубоклан“ финальнэ модмаштэ москвичшамыч 5:2 счот дэнэ сэнэныт. Матч пытымэк Моско „Динамо“ командылан кубокым кучыктэн пумо.

Райкомол дэтдом организацым лушкыдын вуйлатэн

Вич кэчэ ожно Льулфан дэтдом (Оршанкэ р-н) пэлэнсэ комсомол организацын отчот дэн сайлымэ погынымашыжэ эртыш. Погынымашкэ комсомолэц-влак чыланат толыныт ыльэ. Комитэт сэкрэтарын отчотшо почэш прэньыштэ 6 комсомолэц ойлэн. Самокритикэ дэн критикэ вийан ыльэ. Комсомолэц-влак дэтдомышто улшо йатыр осал паша-влакым чараш луктыч, райкомолым чот критиковатлышт.

Дэтдом дирэктор Зайцэв йолташ воспитатэльнэ папа дэч шкэнжым шкэ корангдэн. Воспитатэльнэ пашам пӱтыньэк воспитатэль-влак ӱмбакэ пыштэн. Воспитатэль-влакат шкэ пашаштым кӱлэш сэмын огыт ыштэ.

Марий АССР ОНО дэтдомлан начар полша. Тэвэ дэтдомышто воспитатэль-влак огыт ситэ. Но ОНО огэшат шоналтэ.

Райкомол дэтдом пэлэнсэ комсомол организацым пэш лушкыдын вуйлата. Райкомол пашайэҥ-влак тидэ организацыш пэш шуэн вэлэ ончалыт. Сандэнак дэтдом пэлэнсэ комсомол организацыштэ политик-воспитатэльнэ паша ситыдымын ышталтэш.

Комсомол погынымаш райкомол дэч опэративнэ вуйлатымашым трэбатлыш.

И. Б.

Эша чот тунэмаш тӱҥгалам

Мый Марий АССР Конституцийым пэш куанэн лудым. Утларакшым мланэм 88-шэ статья кэлшыш. Тидэ статья мланна тунэмаш пэш кугу правам пуа.

Тэний мый 8-шэ классыштэ сайын тунэмым. Ожно гын, тадын нэргэн шоналтымат ок кӱл ыльэ.

Умбакыжэ эша чот тунэмаш тӱҥгалам.

В. Алэксандров.

(„Марий“ колхоз, Параньгэ р-н)

У тунэммэ ийлан йамдылалташ ок шоно

Йэзи-Мазар тӱҥгалтыш школ вуйлатышэ Солнцэв И. И. (Йошкар-Ола район) у тунэммэ ийлан йамдылалташ альат тӱҥгалын огыл. Школ кӧргӧ ачалыдэ шинча. Доска, ӱстэл парт-влак, конга ачалымэ огытыл. У тунэммэ ийлан пуымэш шагал йамдылымэ.

Йошкар-Ола роно Солнцэвын томам пашажым ок уж ала мо.

И. Алэксандров.

Комсомолэц Алэксэйэв кугу полышым пуыш

Коммунист йал озанлык школын студэнтшэ Алэксэйэв Йогор каникуллан шочмо вэрышкыжэ—„Патыр“ колхозыш (Морко р-н) тольо. Алэксэйэв йолташ колхозышто шурным сай погэн налшаш вэрч чот йамдылалташ тӱҥгальэ. Тудо пуалтымэ машина шоктэ-влакым, кум тӱрэдмэ машинам сай ачалэн шындыш. Кызыт налмэ шимэ сложно машинам идымым шурно шийаш йамдылэн шындыш.

Адак колхозник-влак коклаштэ „ССР Ушэм оборонэ пэнгыдэмдымэ займлан“ подпискым ыштымаштат умландарымаш пашам кугун ыштыш.

И. Я. Йаковлэв.

ХРОНИКЭ

Пӱтынь Россий Цэнтральнэ Исполнитэльнэ Комитэт Прэзидиумын 1937 ий 16 ийульышто пунчалмыжэ почэш, Орджоникидзэ край Сулимов олам Йэжово-Чэркэсскэ ола манын лӱмдымб.

Отв. рэдактор В. В. ЛАЗАРЭВ.

Упол. Марлита А-156. Тираж 2645 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком дэн горком орган. Савыктышэ „М. К.“